Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. Angela Furdui)
Dosarul nr. 2a-3350/23
(2-22135530-02-2a-30082023)

D E C I Z I E

17 aprilie 2024 mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Chișinău

în componența:
Președintele ședinței, judecătorul Ana Panov
Judecătorii Marina Anton și Viorica Mihaila
Grefier Cristian Adam

examinând în ordine de apel, în ședință publică, cererea de apel declarată de apelanta Natalia Condrea, reprezentată de avocatul Sergiu Balaban, împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 3 februarie 2023, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Natalia Condrea împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei civile, repararea prejudiciului material, moral și încasarea cheltuielilor de judecată,

c o n s t a t ă:

Pretențiile din acțiune:

La 15 septembrie 2022, Condrea Natalia, prin intermediul avocatului Balaban Sergiu, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, solicitând constatarea faptului încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei speciale „Cu privire la încasarea pensiei de întreținere pentru copilul minor” care urma a fi examinată de urgență și în mod prioritar, constatarea faptului încălcării de 9 ori a termenului de examinare a astfel de pricini și a dreptului de a pretinde un prejudiciu moral calculat teoretic în sumă de 523 800 lei, încasarea de la bugetul de stat al Republicii Moldova a prejudiciului moral în mărime de 46 000 lei, a prejudiciului material în sumă de 6 572,64 lei, și a cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 5 500 lei.

În motivarea acțiunii s-a indicat că, la 05 mai 2020, Condrea Natalia a depus cerere de chemare în judecată către Decuș Ion cu privire la modificarea

cuantumului pensiei de întreținere a copilului minor și încasarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 27 aprilie 2021 (menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 24 martie 2022 și încheierea Curții Supreme de Justiției din 13 iulie 2022), acțiunea a fost admisă parțial și s-a încasat de la Decuș Ion, în beneficiul Nataliei Condrea, pensia de întreținere pentru copilul minor în mărime de 1 500 lei lunar, începând cu data adresării în instanța de judecată și anume 04 mai 2020, până la atingerea majoratului copilului minor. În rest pretențiile au fost respinse.

În acest sens, reclamanta a menționat că, examinarea cauzei doar în prima instanță a durat de la 07 aprilie 2020 și până la 27 aprilie 2021, adică 1 an și 20 zile, din care considerente insistă, că termenul rezonabil de examinare a cauzei de instanța de fond a fost depășit.

La fel, reclamanta a subliniat că, examinarea cauzei în instanța de apel a durat de la 28 aprilie 2021 (data depunerii cererii de apel) și până la 24 martie 2022, adică 2 ani, 3 luni și 9 zile.

Cu referire la aspectul legal aplicabil cauzei, reclamanta a notat că, prin organele sale, statul nu a manifestat un interes, nemaivorbind de obligațiunea prevăzută de Lege de a-și aduce aportul în vederea soluționării litigiului apărut. Prin inacțiunile sale, statul a creat o atmosferă de instabilitate și neîncredere în instanțe, mai mult legate de piedicile apărute în legătură cu valorificarea dreptului la un proces echitabil într-un termen rezonabil cât și obținerea dreptului pretins pentru a putea fi efectiv valorificat, or, în speță anume dreptul de a putea supraviețui și a se dezvolta cât de cât adecvat.

Referitor la miză, coroborată cu tergiversarea examinării cauzei în general până la 13 iulie 2022, reclamanta a invocat că, a sperat până la pronunțarea încheierii irevocabile a Curții Supreme de Justiție din 13 iulie 2022 la obținerea în final a unei hotărâri motivate și obiective de încasare a sumei fixe de 4 500 lei, contra sumei de 1 500 lei încasate prin hotărârea primei instanțe.

Reclamanta a mai declarat că, examinarea cauzei specifice: „Cu privire la încasarea pensiei de întreținere pentru copilul minor”, care potrivit Legii se examinează în regim de urgență și în mod prioritar, a durat de 9 ori mai mult de termenul rezonabil de examinare a unei astfel de pricini, or, după practica CEDO, când se constată o simplă tergiversare, se încasează aproximativ 3 000 Euro. Deci, încasarea sumei de 27 000 Euro, pentru depășirea de 9 ori a termenului rezonabil ar fi o compensație echitabilă.

Referitor la prejudiciul moral, apelanta a reiterat că, privarea timp de 2 ani de zile, a unui copil minor de dreptul de dreptul vital și fizic la existență, nemaivorbind de buna educație și îngrijire atât materială, cât și spirituală și în deosebi în speță a unei ***** dintre cele ***** - nu mai necesită a fi demonstrată

că constituie o suferință enormă psihică atât a mamei, cât și a copilului minor ce urma direct să beneficieze de această pensie pentru propria dezvoltare.

În concluzie, reclamanta a declarat că procesul a avut un rol decisiv pentru ea, or, în speța de examinare a acțiunii și punerea în executare, depindea existența fizică vitală a copilului, nemaivorbind despre dezvoltarea multilaterală a copilului minor fetiță. Mai mult, reclamanta avea deja la întreținere 3 copii minori din prima căsătorie (la fel *****), dintre care 1 copil ***** cu o pensie pentru întreținere în mărime de *****.

Aprecierea primei instanțe:

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 03 februarie 2023, cererea de chemare în judecată depusă de Condrea Natalia a fost respinsă ca neîntemeiată.

Solicitarea din cererea de apel:

La 04 februarie 2023, Condrea Natalia a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 03 februarie 2023, iar la 12 septembrie 2023 a fost înregistrată cererea de apel motivată, prin care s-a solicitat casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii precum a fost formulată.

În motivarea cererii de apel, reiterând și oglindind circumstanțele de fapt și normele de drept expuse în cererea de chemare în judecată, apelanta a indicat că instanța de fond a încălcat și aplicat greșit normele de drept material, prin urmare, hotărârea instanței de fond este ilegală și neîntemeiată urmând a fi casată.

Astfel, făcând referire la probele anexate la dosar, apelanta a menționat că dosarul a cărui examinare se solicită a fi apreciată, nu a fost unul de complexitate ridicată, or, era obligatoriu, rezonabil și logic ca un asemenea caz să fie examinat în cel mult 1 lună în prima instanță. Totodată, amânările au avut loc doar la inițiativa instanței de judecată.

Suplimentar, apelanta a remarcat că, instanța era obligată să urmărească modul de derulare a procedurii, însă nu a întreprins absolut nici o măsură, cu toate că reclamanta a sesizat instanța despre tergiversare în cadrul amânărilor neîntemeiate la cererea intimatului, chiar dacă nu a solicitat expres accelerarea procedurii, e.c.t., inclusiv a solicitat punerea la respect a înseși judecătorului, care prea ușor amâna ședințele de judecată.

Prin prisma acțiunilor instanței de judecată, a fost reflectată pasivitatea statului, care nu a întreprins nici o măsură, inclusiv la cererile insistente ale reclamantei, în vederea atenționării și pedepsirii pârâtului, asistat de avocat, despre pericolul condamnării statului pentru tergiversarea examinării cauzei.

Complementar, apelanta a apreciat eronată concluzia instanței de fond, că însăși

părțile au înaintat mai multe cereri și demersuri, or, aceasta nu a delimitat acțiunile de rea-credință ale reclamantului și instanței, și nu a motivat ce a împiedicat instanța să examineze cauza într-o ședință.

În concluzie, apelanta a menționat că prima instanță nu a motivat hotărârea atacată cu apel, nu a apreciat probele prezentate și greșit nu a încadrat speța în normele juridice incidente, mai mult ca atât, a dat dovadă de părtinire instanței principale a cărei vină s-a solicitat a fi stabilită pentru tergiversare.

Termenul de declarare a apelului:

În conformitate cu prevederile art. 362 alin. (1) din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

În acest context, având în vedere că dispozitivul hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost pronunțat la 03 februarie 2023, iar cererea de apel a fost depusă la 04 februarie 2023, Colegiul civil constată că apelul a fost declarat în termenul legal.

Argumentele părților în ședința instanței de apel:

În ședința de judecată, apelanta Condrea Natalia nu s-a prezentat dar, avocatul acesteia – Balaban Sergiu a înaintat cerere de examinare în lipsă.

Reprezentantul intimatei Ministerul Justiției al RM, în ședința de judecată nu s-a prezentat și nu a înaintat cerere de amânare sau de examinare în lipsă, deși procedura de citare legală a fost respectată, motiv din care conducându-se în acest sens de prevederile art. 379 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Colegiul a dispus examinarea cauzei în lipsa părților absente.

Aprecierea instanței de apel:

Analizând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, prin prisma materialelor din dosar și în raport cu prevederile legislației în vigoare, Colegiul civil consideră că apelul declarat este neîntemeiat și urmează a fi respins, din următoarele motive.

Potrivit art. 385 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să respingă apelul și să mențină hotărârea primei instanțe.

De asemenea, potrivit art. 373 alin. alin. (1), (2), (5) din Codul de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au

importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

În esență, după cum rezultă din materialele dosarului, la 05 mai 2020, Condrea Natalia a depus cerere de chemare în judecată către Decuș Ion cu privire la modificarea cuantumului pensiei de întreținere a copilului minor și încasarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 27 aprilie 2021 (menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 24 martie 2022 și încheierea Curții Supreme de Justiției din 13 iulie 2022), acțiunea a fost admisă parțial și s-a încasat de la Decuș Ion, în beneficiul Nataliei Condrea, pensia de întreținere pentru copilul minor în mărime de 1 500 lei lunar, începând cu data adresării în instanța de judecată și anume 04 mai 2020, până la atingerea majoratului copilului minor. În rest pretențiile au fost respinse.

La caz, invocând încălcarea termenului rezonabil de examinare a cauzei, Condrea Natalia a înaintat prezenta acțiune, solicitând constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului moral în mărime de 523 800 lei, a prejudiciului moral în mărime de 46 000 lei, a prejudiciului material în sumă de 6 572,64 lei și compensarea cheltuielilor de judecată pentru asistență juridică în sumă de 5 500 lei.

Fiind învestită cu soluționarea cauzei în fond, prin hotărârea din 03 februarie 2023, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Condrea Natalia.

În materie de drept, Colegiul civil menționează că potrivit 22.În materie de drept, Colegiul civil menționează că potrivit art. 6 § 1 din Convenție, orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărârea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță atunci când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției.

Conform prevederilor art. 2 alin. (1) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost

încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă, iar potrivit alin. (2) al aceluiași articol, repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului (denumită în continuare reclamant).

În conformitate cu art. 2, alin. (6) din Lege, mărimea reparației prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se stabilește de instanța de judecată în fiecare caz în parte, în funcție de circumstanțele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum și de pretențiile invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, de conduita organului de urmărire penală, a instanței de judecată și a autorităților relevante, de durata încălcării și de importanța procesului pentru reclamant.

Totodată, conform art. 4 alin. (1) și (2) al aceleiași Lege, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiției, iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare și suportarea costurilor și cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului. Instanța de judecată care examinează în fond cauza, organul de urmărire penală, autoritatea implicată în proces sau, după caz, executorul judecătoresc ori autoritatea responsabilă de executarea hotărârii judecătorești, prezintă Ministerului Finanțelor un raport motivat privind modul de respectare a termenului rezonabil și, după caz, dosarul sau o copie de pe dosar.

De asemenea, instanța de apel menționează că la examinarea cererilor cu privire la încălcarea termenului de examinare în termen, caracterul rezonabil al duratei procesului trebuie să fie determinat în funcție de circumstanțele cauzei și cu referire la complexitatea cauzei, comportamentul reclamanților și al autorităților relevante, precum și natura interesului reclamanților în litigiu (Frydlender vs Franța [GC], nr. 30979/96, § 43, CEDO 2000-VII, și Cravcenco vs Moldova, nr. 13012/02, § 44, 15 ianuarie 2008). Prin comportamentul părților care include aprecierea comportamentului reclamantului și a autorităților se va aprecia *bona/mala fides* a tuturor părților implicate în proces, inclusiv existența unor întârzieri inexplicabile, amânări neîntemeiate, consecutivitatea ședințelor, planificarea unei ordini a ședințelor cu pauze îndelungate etc.

La caz, deși reclamanta/apelantă, atât în prima instanță, cât și în instanța de apel, a susținut că sunt premise pentru a constata încălcarea drepturilor sale prin tergiversarea examinării în termen rezonabil a cauzei speciale ”Cu privire la încasarea pensiei de întreținere pentru copilul minor”, Colegiul civil atestă că durata procedurii trebuie evaluată în coroborare cu criteriile de apreciere a termenului rezonabil de soluționare a cauzei, complexitatea ei, comportamentul participanților la proces, conduita instanței de judecată, importanța procesului pentru cel interesat.

De altfel, perioada de examinare nu poate fi pusă exclusiv în sarcina instanțelor judecătorești, or, termenul de examinare a cauzei se datorează inclusiv comportamentului părților, complexității cauzei, care în speță a parcurs două căi de atac.

Respectiv, Colegiul civil remarcă faptul că precum reiese din circumstanțele elucidate în raportul prezentat la dosar, în care se descriu detaliat, toate ședințele de judecată, prezența părților și a altor participanți la proces, prin încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru), din 19 mai 2020, cererea de chemare în judecată a Nataliei Condrea, a fost primită în procedură cu numirea ședinței de soluționare a litigiului pe cale amiabilă pentru 25 iunie 2020, ora 15:00, iar din considerent că reclamanta/apelantă Condrea Natalia și reprezentantul acesteia, avocatul stagiar Balaban Mihai și-au exprimat dezacordul în această privință, totodată pârâtul - Decuș Ion și reprezentantul intervenientului accesoriu - Direcția pentru protecția drepturilor copilului sect. Rîșcani, nu s-au prezentat, deliberând pe loc instanța a încetat procedura de mediere judiciară și a fixat ședința de pregătire a cauzei pentru 18 august 2020, ora 16:30.

La ședința de judecată din 18 august 2020, reprezentantul Nataliei Condrea a depus o cerere de chemare în judecată concretizată, iar reprezentantul pârâtului a solicitat un termen suplimentar pentru a-și pregăti poziția de apărare, respectiv instanța a dispus acordarea unui termen limită pentru prezentarea probelor până la 05 octombrie 2020, ședința fiind amânată pentru data de 11 noiembrie 2020, ora 09:00.

La fel, instanța de apel reține că, ședința de judecată numită pentru 11 noiembrie 2020, nu a avut loc din motiv că Judecătorul raportor Crigan Dragoș a fost în concediu medical, ședința fiind amânată pentru data de 09 decembrie 2020, ora 16:30.

La ședința de judecată din 09 decembrie 2020, nu s-a prezentat nici un participant la proces, deși au fost citați legal despre data, ora și locul examinării cauzei, or, reieșind din conceptul accesului liber la justiție și a drepturilor participanților la proces, instanța a dispus amânarea ședinței de judecată pentru 30 martie 2021, ora 15:30.

Însă, nici ședința de judecată fixată pentru 30 martie 2021, nu a avut loc din motiv că completul de judecată s-a aflat în autoizolare în legătură cu infecția Covid-19, respectiv ședința de judecată a fost amânată pentru data de 27 aprilie 2021, ora 15:30.

Într-un final, la 27 aprilie 2021, cererea de chemare în judecată a Nataliei Condrea a fost examinată în fond

Respectiv, cu referire la termenul de examinare a cauzei în prima instanță, Colegiul civil conchide că, amânările ședințelor de judecată au fost cauzate de circumstanțe obiective care nu au putut fi influențate sau condiționate de către instanța de judecată, aceasta fiind obligată să acționeze prompt atât la demersurile participanților pentru a nu le îngrădi drepturile procedurale, cât și la situațiile de forță-majoră (ex. concediu medical, situația pandemică ș.a).

În aceeași ordine de idei, având în vedere că în materie procedurală, termenul de judecare a cauzei începe să curgă din ziua adresării cererii de chemare în judecată, iar data expirării termenului în cazul procedurilor civile se finalizează cu adoptarea unei hotărâri judecătorești asupra fondului pretențiilor și care a devenit definitivă, Colegiul civil atestă că perioada care urmează a fi luată în considerație în speța vizată este de la 05 mai 2020 (când a fost depusă cererea de chemare în judecată) până la 24 martie 2022 (când hotărârea judecătorească a devenit definitivă), respectiv perioada de referință fiind de 1 an și 10 luni.

În altă ordine de idei, cu referire la termenul de examinare a cauzei în cadrul instanței de apel, Colegiul civil menționează că, potrivit raportului anexat la dosar, reprezentanții reclamantei Condrea Natalia - avocații Balaban Sergiu și Balaban Mihai, la 28 aprilie 2021 și 29 aprilie 2021 au depus cereri de apel nemotivate împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 27 aprilie 2021.

La 12 august 2021, Judecătoria Chișinău, sediul Centru a expediat dosarul la Curtea de Apel Chișinău, iar prin încheierea Curții de Apel din Chișinău din 14 septembrie 2021, nu s-a dat curs cererii de apel depusă de avocatul Balaban Sergiu, în interesele Nataliei Condrea Natalia.

La 16 noiembrie 2021 reprezentantul apelantei Condrea Natalia – avocatul Balaban Sergiu, a depus cerere, prin care a solicitat examinarea în termen cât mai restrâns a cererii de apel iar prin încheierea Curții de Apel din Chișinău din 29 noiembrie 2021, s-a primit spre examinare cerere de apel depusă de avocatul Balaban Sergiu în interesele lui Condrea Natalia, ședința fiind fixată pentru 19 ianuarie 2022.

Conform dispoziției nr. 42 din 30 decembrie 2021, emisă de președintele interimar al Curții de Apel Chișinău, s-a dispus modificarea completelor de judecată precum și modificarea zilei de examinare a cauzelor în ordine de apel, astfel că, ședințele de judecată fixate pentru 19 ianuarie 2022, au fost stabilite spre examinare pentru 20 ianuarie 2022, aceiași oră.

Cu toate acestea, ședința de judecată nu a avut loc, fiind amânată pentru 17 martie 2022, pe motivul lipsei reprezentantului intimatului Decuș Ion – avocatului Roșca Rodica, iar ședința de judecată stabilită pentru 17 martie 2022, a fost amânată pentru 24 martie 2022, ca urmare a admiterii cererii de amânare depusă de reprezentantul intimatului.

Astfel, prin decizia Curții de Apel Chișinău din 24 martie 2022, a fost respinsă cererea de apel depusă de Condrea Natalia, prin intermediul avocatului Balaban Sergiu, și menținută hotărârea primei instanțe.

În context, la 07 aprilie 2022, reprezentantul Nataliei Condrea - avocatul Balaban Sergiu a depus cerere de recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 24 martie 2022, iar după expedierea la 02 iunie 2022, a dosarului la instanța superioară, prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 13 iulie 2022, s-a considerat inadmisibil recursul declarat de Condrea Natalia.

Cu referire la aspectele procedurale și termenul de examinare a cauzei urmate după hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 27 aprilie 2021, instanța de apel menționează că potrivit art. 6 CEDO nici o persoană, realizarea sau limitarea drepturilor căreia depinde de desfășurarea unui proces, nu trebuie să fie nevoită să aștepte un termen nejustificat de mare până la formularea deciziei finale. Acest principiu este atât un drept fundamental al omului, cât și o condiție pentru ca un proces să fie considerat echitabil. Cerința Convenției ca examinarea cauzei să se facă într-un termen rezonabil, trebuie raportată la fiecare caz în parte, luând în considerare durata procedurii, natura pretențiilor, complexitatea procesului, comportamentul autorităților competente și al părților. Regula specială presupune două situații de specificitate: perioada care urmează a fi luată în considerațiune include și procedurile administrative preliminare în funcțiune de caz, *dies a quo* fiind ziua sesizării organului administrativ de resort, perioada totală de timp include și procedurile de executare a hotărârilor judecătorești definitive valabil pronunțate, *dies ad quem* fiind ziua în care procedurile executorii au fost finalizate. Or, indiferent de aspectele particulare ale speței deferite spre soluționare, Curtea Europeană examinează durata termenului rezonabil în totalitatea acestuia, adică luând în considerare ansamblul procedurii litigioase în fața tuturor instanțelor și gradelor de jurisdicție.

Astfel, o instanță de judecată nu trebuie sub pretextul respectării termenelor rezonabile în cadrul procesului de judecată să refuze în realizarea drepturilor participanților la proces, care pe cale de consecință, ar încălca principiul examinării cauzei, în coroborare cu prevederile legislației în vigoare, cu desfășurarea examinării litigiului pe principiul contradictorialității și egalității părților în drepturile procedurale, organizarea procesului astfel încât părțile să aibă posibilitatea de a-și formula, argumenta și dovedi poziția în proces, de a alege modalitățile și mijloacele susținerii ei de sine stătător și independent de instanță, de

alte organe și persoane, de a-și expune opinia asupra oricărei probleme de fapt și de drept care are legătură cu pricina dată judecății și de a-și expune punctul de vedere asupra inițiativelor instanței, respectiv de a acorda posibilitate participanților la proces de a-și expune poziția, totodată păstrându-și imparțialitatea și obiectivitatea, creând condiții pentru exercitarea drepturilor participanților la proces, pentru cercetarea obiectivă a circumstanțelor reale ale pricinii.

Suplimentar, instanța de apel reiterează că, comportamentul părților, în calitate de criteriu de examinare a termenului rezonabil, de asemenea constituie un punct determinant și nu poate fi concluzionat drept tergiversare din culpa instanței de judecată, or, în cazul în care în cadrul procesului de judecată, părțile au intervenit cu cereri, instanța de judecată este ținută să mențină justul echilibru între exigențele celerității procedurilor judecătorești și principiul general al bunei administrări a justiției, consacrat în art. 6 al Convenției (Boddaert v. Belgia, 12 octombrie 1992 nr. 12919/87).

De altfel, examinarea cauzei în termen mai restrânși însă cu ignorarea drepturilor procedurale ale părților implicate în proces, ar reprezenta o încălcare mai gravă a drepturilor și intereselor persoanei interesate.

Din considerente expuse mai sus, în raport cu prevederile art. 2 alin. (6) al Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, instanța de apel remarcă că sunt declarative criticile aduse față de nerespectarea termenului rezonabil la judecarea cauzei, deoarece, soluționarea litigiului în termenul expus de reclamanta/apelantă, s-a datorat circumstanțelor obiective care nu au putut fi influențate sau condiționate de către instanța de judecată.

Suplimentar, instanța de apel reține că, dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei în mod obligatoriu urmează a fi coroborat cu termenii prevăzuți de legislația procesual civilă, stabiliți în vederea asigurării desfășurării procesului, cu respectarea unor așa principii fundamentale cum ar fi: principiul disponibilității, principiul contradictorialității și egalității în drepturi a participanților la proces, consacrate prin art.26, 27 din Codul de procedură civilă, principii care în ansamblul lor materializează dreptul părții la un proces echitabil.

De altfel, examinarea cauzei în termen rezonabil este doar una din componentele dreptului la un proces echitabil și prin urmare, nu poate prevala asupra acestuia din urmă.

Concluzionând relatările enunțate, Colegiul civil apreciază ca întemeiată concluzia primei instanțe conform căreia, majoritatea ședințelor de judecată, au fost amânate ca rezultat al realizării drepturilor procesuale a participanții la proces, iar faptul că în prima instanță, completul de judecată s-a aflat o anumită perioadă de timp în imposibilitate de a activa (concediu medical, izolare pandemică), nu poate fi reținut drept temei forte de a constata încălcarea termenului de examinare în termen.

Complementar, Colegiul civil consideră declarative argumentele apelantei cu privire la privarea de dreptul de dreptul vital și fizic la existență, a copilului minor, or, potrivit dispozitivului hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 27 aprilie 2021, instanța a dispus executarea imediată a actului judecătoresc, în partea încasării pensiei de întreținere a copilului minor, fapt care denotă că aceasta nu era lipsită de posibilitatea de a înainta spre executare hotărârea în cauză, imediat după pronunțare.

Prin urmare sunt apreciate critic argumentele apelantei cu referire la miza acesteia și că de 2 ani nu-și poate valorifica dreptul la întreținerea copilului minor, deoarece după cum s-a menționat hotărârea primei instanțe a devenit executorie din momentul pronunțării, în condițiile art. 256 din Codul de procedură civilă.

În aceeași ordine de idei, cu referire la interesul pentru reclamanta/apelantă, Colegiul civil reiterează că, în afară de cererea din 16 noiembrie 2021 a reprezentantului apelantei Condrea Natalia – avocatul Balaban Sergiu, cu privire la examinarea în termen cât mai restrâns a cererii de apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 27 aprilie 2021, alte cereri în acest sens, sau obiecții în privința termenului de examinare și incidentelor de procedură respective, nu au fost stabilite, apelanta manifestându-și tacit acordul cu termenii pentru care se amânau ședințele de judecată și nu obiecta împotriva amânării acestora, în timp ce dispunea de toate pârghiile procedurale.

Cu caracter subsecvent respingerii cerinței de constatare a încălcării dreptului de examinare în termen rezonabil, Colegiul civil consideră că prima instanță întemeiat a respins și cerința de recuperare a prejudiciului moral, care de altfel nu a fost argumentată nici în instanța de apel.

Suplimentar, în susținerea concluziei primei instanțe și, respectiv menținerea actului judecătoresc atacat cu apel, Colegiul civil menționează că potrivit prevederilor art. 372 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces au dreptul să prezinte noi probe dacă au fost în imposibilitatea să o facă la examinarea pricinii în primă instanță.

De asemenea, este necesar de a concretiza, că instanța de apel în esența sa este o continuare a instanței de fond, astfel circumstanțele și probele care nu au putut fi prezentate în prima instanță, dar au o importanță majoră în soluționarea litigiului urmează să fie prezentate în instanța de apel.

Cu toate acestea, pe lingă faptul că argumentele apelantului nu se referă la încălcarea esențială de către prima instanță a unor prevederi legale, Colegiul civil reține că pe parcursul examinării cauzei în instanța de apel, nu au fost prezentate alte probe decât cele deja existente la materialele dosarului, iar apelantul nu a solicitat instanței judecătorești intervenirea pentru a obține careva probe ce ar demonstra veridicitatea pretențiilor sale, or, instanța fiind pusă în situația

soluționării litigiului în urma studierii probelor anexate și în raport cu prevederile normelor legale aplicabile speței.

Distinct de cele indicate, instanța de apel, prin prisma jurisprudenței CEDO și anume cauza Rebait și alții vs France nr. 26561/1995, unde Comisia a menționat că "...art. 6 § 1 al Convenției, nu impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes...", consideră necesar de a respinge și alte argumente invocate în cererea de apel, mai mult că acestea nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau de drept procedural, care ar duce la anularea actului judecătoresc atacat cu apel.

Astfel, dat fiind că argumentele apelantei sunt nefondate și combătute integral prin concluziile relatate supra, în speță lipsind temeiuri legale pentru casarea hotărârii contestate, Colegiul conchide că apelul declarat este nefondat și pasibil de a fi respins.

În conformitate cu prevederile articolelor 385 lit. a), 389-390 din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,

d e c i d e :

Se respinge, din lipsă de temei, apelul declarat de apelanta Natalia Condrea, reprezentată de avocatul Sergiu Balaban.

Se menține hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 3 februarie 2023.

Decizia este definitivă, dar poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de 2 luni de la data comunicării deciziei integrale.

Președintele ședinței: Ana Panov

Judecătorii: Marina Anton

Viorica Mihaila